Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 123. szám. Szerda május 31.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Higyj és szeress!

»Áldás nektek, békeség és szeretet!« Apostoli lélekkel, apostoli üdvözlettel köszöntötte Széchényi Miklós gróf nagyváradi püspök uj egyházmegyéjét: áldás nektek, békeség és szeretet!

Azután elmondotta első főpásztori szent beszédjét, választva annak tárgyául két fönséges, magasztos eszmét: a hitet és a szeretetet.

Higyj és szeress! Ezeknél magasztosabb vezéreszmékkel nem lehetett volna Nagyvárad ősi püspöki székét elfoglalnia Széchényi püspöknek.

Higyj! Mert drága kincs a hit, türni és remélni megtanit. Higy! Mert sulyos megpróbáltatás az élet, bolyongás e földi tér ezer veszélyei közt s csak az nem téved el köztük, a kit a hit világossága vezérel, a kinek a hit a legbiztosabb utmutatója. Higyj szilárdul, rendületlen meggyőződéssel. Nem vakon, hanem nyitott szemmel. Nézz körül és láss. Lásd meg az emberi elme végességét és földi, anyagi mivoltod szük határain tul szárnyalva ismerd meg a mindenség Urát. Születtél légyen kunyhóban vagy palotában, legyen bár szellemed körének határa egy egyszerü mühely négy fala, a gyár ezernyi zakatoló, kattogó gépe, a szántóföld barázdája vagy a világ nagy szellemeinek minden kincse: egyformán szük körre vagy határolva. Mert hiszen Pasteur tudása vagy egy breton assszony egyszerü gondolatvilága: a végtelenséggel szemben egyremegy. Csak a vég, csak azt tudnók feledni . . . és csak azt nem feledhetjük. Minél jobban igyekszel a valóság véghatárait kikutatni, annál jobban meg kell győződnöd saját magad végességéről, az emberi tudás határairól és arról, a mi azon tul van, az a megmérhetetlen, a végtelen. Ott van Pasteur klasszikus mondása: Mert sokat tudok, tehát hiszek, mint egy breton parasztember, de ha még többet tudnék, akkor oly erős volna hitem, mint egy breton parasztasszonyé!

Higyj és akkor soha sem kerülhetsz ellentétbe az igazi tudással. Az igazi hit és az igazi tudás egytestvérek. Altudomány, üres kérkedés az, a mely maga erejében bizakodva, hirdeti a tudás mindenhatóságát. Nem való másra, mint gyenge lelkek megingatására: a példázatbeli üres kalász hetyke kérdése az egész. Nem nyujt alapot a lélek nyugalmának, egyensulyának, békéjének. Forrása az elégedetlenségnek, zugolódásnak, keserüségnek. Önmaga sem áll biztos alapon, annyiszor változik, mint a szél járása s a ki pusztán reá épiti boldogulását, mintha házát a Vulkán kráterére helyezné. Nagyvárad püspöke figyelmeztető szavával az egyetlen biztos alapra, a hitre mutat. Higyj és akkor lesz tudásod is szilárd, akkor lesz biztos alapja tudásodnak, életednek, boldogságodnak.

És szeress! Szeretetednek több legyen a benső tartalma, mint a külső csillogása. Egymás szeretete nélkül az élet csak háboru béke nélkül. Minden háborunak, még a legpusztitóbbnak is végcélja a béke. A szerető nélkül fetépitett társadalom örök háboruja még ezt a célt sem éri el. Itt vannak a társadalom kinövései közül, sajnos, számosan, melyek nemcsak hogy a szereteten nem épülnek, hanem egyenesen a szeretet tagadása jegyében nőttek ki a földből. Gyülölet izzik bennük s gyülöletet terjesztenek maguk körül. Szeretet-e az, a mely a társadalom osztályait a megértés helyett az osztályharc jelszava alatt pusztitásra sorakoztatná? Szeretet-e az, mely az emberi lélek legszentebb érzéseinek szálait barbárul szaggatja? Fakadhat-e ezek nyomában más, mint békétlenség, elégedetlenség, keserüség, pusztulás? A nagy német költő utolsó percében több világosságot kivánt. Várad püspöke első egyházi szentbeszéde alkalmával több szeretetet kivánna látni a társadalomban. Igaz, oh mennyire igaza van! Érezzük, a kik kint állunk az élet küzdelmeiben és azt tapasztaljuk, hogy a haladó társadalomban rohamosan hanyatlik a szeretet iránti érzék. Beeresztjük a világosságot a szobába, de ugy, hogy egyuttal a benső meleget kieresztjük s fagyasztó hideg tódul helyébe. A mi nyomor, szenvedés, csapás van a földi életben, azt mind eltüntetni lehetetlen. Nem adatott embernek, hogy a siralom völgyét ismét paradi-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hit és szeretet.

Gróf Széchényi Miklós nagyváradi püspök első beszéde hiveihez.

Krisztusban szeretett Hiveim!

A mi Urunk Jézus Krisztus legszentebb szivéből meritett szeretettel köszöntlek benneteket kedves hiveim, amikor Isten szent nevében elfoglalom a helyet, ahová a Gondviselés rendeléséből a Szentszék és Ő Felsége, az apostoli király kegyelméből jöttem, hogy átvegyem a munkát, amely boldogemlékü elődöm kezéből kihullott, amely azóta sem maradt folytatás nélkül; hogy gyenge erőim szerint igaz jó szándékkal szolgáljam Isten dicsőségének és szeretett hiveim lelki üdvösségének mindeneknél többre becsült szent ügyét.

Kegyelem és békesség nektek az Istentől, a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól.

*

Amint az idők kezdetén az anyagi világot megteremtő Isten mindenek előtt megalkotta a világosságot, mely áthatja a mindenséget, meleggé teszi a levegőt és megtermékenyiti a földet; ugy az üdvösség korszakának elején, a szellemi világot megalkotó Ur Jézus Krisztus is megajándékozta az emberiséget a hit világosságával, mely boldoggá teszi mindazokat, akik látnak, megeleveniti, feltámasztja még azt is, aki meghalt és az üdvösség biztositékával kinálja meg a sziveket, mert aki hisz, az üdvözül.

A mi Urunk Jézus Krisztus azért jött a világra, hogy az értelmében elhomályosodott, akaraterejében megfogyatkozott és eképpen elbukott embert felemelje, megtisztitsa, megerősitse, az igazság utjára visszavezesse és igy üdvözitse.

Napot gyujtott az Ur Jézus Krisztus evangéliumának, szent tanitásának világitó, melegitő elevenitő, termékenyitő napját; a sötétségben bolyongó világra árasztotta a hitnek fényes világosságát.

A tüzes felhő, mely a pusztaságban bolyongó zsidó népet az igéret földjére vezette s a rendkivüli csillag, mely a napkeleti bölcseket a pogányság sötétségéből a megváltó jászolához kisérte, annak a szent hitnek jelképe volt, melynek világosságát az Ur Jézus hozta az égből.

Ha ti megmaradtok az én beszédemben — mondja az Ur — bizonnyal tanitványaim lesztek és megismeritek az igazságot. A megismerés, az ismeret, a tudás ugyanis a lelki világosságnak következménye, a hitnek jutalma. Ha nem tudsz valamit megérteni, higyj: mert a megértés a hitnek jutalma, — tanit minket szt. Agoston. Ne igyekezzél valamit megérteni, hogy elhihesd, hanem hidd el előbb, hogy megérthesd, mert hit nélkül nem jutsz el a megértéshez.

A hit a reménylendő dolgok alapja, a láthatatlanok bizonysága. Az igazság után való törekvésben a lélek az által érdemli ki a tisztán látás kegyelmét, ha az alázatosság és Isten iránt való odaadás cselekedeteit gyakorolja és hisz.

Mert Isten malasztja a hitnek természetfölötti világossága által vezet be bennünket a természetfölötti, isteni dolgok ismeretébe.

Es ez az a világosság, mellyel a Krisztus Jézus által adott hit lelkünket betölti; ez a világ világossága, mely megvilágit minden embert. Ez az örök igazság, melynek változatlan és csalhatatlan voltát, üdvözitő, boldogitó erejét Isten fia szent életével, csodáival, keserves kinszenvedésével, halálával és dicsőséges feltámadásával igazolta. Ez a mi hitünk tehát Isten bizonyságtételén nyugszik és lényege az: szilárd meggyőződéssel és megingathatatlan bizonyossággal igaznak tartani és vallani azt, a miről maga az Isten bizonyitotta, hogy igaz.

Istentől való származása által teszi a hit meleggé a szivet, lángra lobbantván és ápolván abban az Isten és a felebarát iránt való szeretetet. A hit által vonzódunk az Istenhez és szent fiához, a mi Urunk Jézus Krisztushoz. A hit elfogyatkozásával pedig kipusztul a szivekből a reménység és szeretet és minden erény. Es mivel a hit az embert szinte az Istenig felemeli és vele az emberi természetet meghaladó módon összeköti, az emberi léleknek természetfölötti életet kölcsönöz. Szent Pál szavai szerint: az ember a hit által igazul meg és az igaz a hitből él.

csommá varázsolja. De a csapásokat elviselhetővé tenni, a nyomort enyhiteni, a könnyeket felszikkasztani, az elesetteket fölemelni igenis képesek vagyunk, ha tudunk szeretni. Szeretni, mint püspökünk a Megváltó szavait idézve oly szépen kifejtette, még az ellenséget is. Hol van ettől a modern irány, mely csak egy szeretetet ismer: az önszeretetet!

A hit és szeretet szavaival köszöntötte az egyházmegyéjét és uj székhelyét Széchényi püspök s ezzel a legszebb ösvényt vágta a jövő számára. Ezen haladva, ezen vezérkedve, ha kell, ezen az ösvényen harcolva is, nagygyá és boldoggá teheti a reá bizott nyájat és egész egyházmegyéjét, mely mindenkor a legtisztább hálával fogja megőrizni azt a nagy napot, melyen Széchényi püspök először köszöntötte hiveit, hozván nékik áldást, békességet és szeretet.

*

*

Széchényi püspök beiktatása.

A váradi egyházmegye uj püspökének dr gróf *Széchényi* Miklósnak beiktatása impozáns felejthetetlenül szép ünnepségek keretében ment végbe az egyházmegye, a város, a vármegyék és a társadalom olyan élénk érdeklődése mellett, amilyent ez a nagyfontosságu tény megkövetelt.

A püspök első beszédei mindenütt a legjobb benyomást keltették, melegség, közvetlenség, egyenesség árad szét beszédeiből, ezek pedig mindig és mindenütt megteszik a várt hatást.

A beiktatásnak különös sulyt kölcsönzött *Tisza* István grófnak részvétele és leirhatatlan hatást keltett beszéde a diszebéden. Ez a mély államférfiui belátásra valló beszéd határozott állásfoglalásával meg is érdemelte azt a frenetikus tetszést, melyet az illusztris hallgatóságból kiváltott.

A történeti jelentőségü ünnepségek lefolyásáról tudósitásunk a következő:

A székesegyházban.

A püspöki székesegyház környékén már a kora reggeli órákban nagy élénkség uralkodott. Fél kilenckor már megkezdődött a felvonulása a szebbnél-szebb fogatoknak, melyek a megye és a város előkelőségeit szállitották az installáció szinhelyére. Persze a villamosok is szinültig megteltek.

A székesegyház előtti téren az iskolák növendékei állottak sorfalat.

Pont 9 órakor indult meg a székesegyházból a karingbe és diszes egyházi ruhákba öltözött papságnak beláthatatlanul hosszu sora, hogy a rezidenciából a székesegyházba kisérjék a püspököt. A menet végén az aszisztencia haladt, köztük a káptalan tagjai, legvégül a három felszentelt püspök dr *Belopotoczky* Kálmán *Fetser* Antal és dr *Lányi* József. E menetben vettek részt a győri káptalan küldöttei *Balits* Lajos, *Ruschek* Antal és *Bedy* Vince, továbbá *Molnár* János praelátus, esztergomi kanonok, dr *Székely* István udvari tanácsos, egyetemi tanár, *Erdősi* Károly, a Szt István társulat igazgatója stb.

A rezidencia kapuja alatt megjelent a püspök, mire felhangzott a Te Deum s bekisérték Széchényi püspököt a székesegyházba, mely akkorára már teljesen megtelt az előkelő közönséggel. A sok diszmagyar, a katonai és egyházi diszruhák, a hölgyek előkelő toalettjei, szines gyönyörü képet nyujtottak. A szentélyben a püspök főrangu rokonai és a győri küldöttségek foglaltak helyet.

Amint a püspök elfoglalta trónusát *Fetser* vikárius eléje lépett és megkérdezte, meg vannak-e okmányai? Mire a püspök elrendelte azok felolvasását. *Spett* Gyula apátkanonok olvasta fel a királyi kinevezési és a pápai praeconizálási okmányokat, mire *Széchényi* püspök megtartotta első allocutióját papságához. Az ékes latin nyelven fogalmazott beszéd kiemelte a krisztusi hithez való rendületlen ragaszkodást az apostoli székhez való hüséget s rámutatott a papságnak napjainkban oly nehéz kötelességeire s azok teljesitésére biztatta őket biztositván atyai szeretetéről és támogatásáról.

Erre a káptalan Nestora *Széchenyi* Jenő apátkanonok lépett elő s pompás latin beszédben fejezte ki a papság örömét és hódolatát, mely után valamennyi nevében engedelmességet igért a püspöknek, kihuz egyenkint kézcsókra járultak. A káptalan tagjait a püspök magához ölelte és megcsókolta.

Utána *Széchényi* püspök a szószékre lépett s onnét első beszédét intézte hiveihez. A hitről és szeretetről szóló, gondolatokban gazdag és szép beszédet tárca rovatunkban egész terjedelmében közöljük.

Ünnepélyes szent mise, az uj főpapnak első áldozata következett, mely alatt a megerősitett székesegyházi énekkar *Beleznay* karmester vezetése alatt gyönyörü darabokat adott elő, köztük *Szemetky* Gézának két uj szerzeményét.

Az utolsó evangelium előtt *Spett* Gyula kanonok a szószékről felolvasta az ezen alkalomra bucsut engedélyező pápai bullát s az ünnepség egyházi része véget érvén, visszakisérték a püspököt rezidenciájába.

A diszebéd.

A rezidenciának párját ritkitó disztermén kivül még két nagy helyiségben volt teritve ez alkalommal, de még igy sem fértek el a vendégek, a papságnak egy része még a szemináriumba jutott.

Finom izlésre és gyakorlott kézre vall az asztaloknak ugy elhelyezése, mint a diszitése.

A hit menti meg a lelket minden veszedelemtől, mert az e győzelem, amely meggyőzi a világot a mi hitünk. Szent Péter pedig igy inti a hiveket: a ti ellenségtek az ördög, mint az orditozó oroszlán körül jár, keresvén akit elnyeljen, kinek erős hittel álljatok ellen. Ha pedig csorba esik lelki életünkön, ismét a hit gyógyitja meg a kapott sebeket.

A hit ereje inditja jóra meggyengült akaratunkat és termi meg szivünkben az erények és jó cselekedetek gyümölcseit. A hit az Isten törvényeit, Krisztus igéreteit és fenyegetéseit állitva szemeink elé, buzdit minket kötelességeink teljesitésére, Isten, önmagunk és felebarátunk iránt.

Szent Pál apostol már az ószövetségbeli igazaknak hitét és e hit hasznos eredményeit a példák hosszu sorozatával magasztalja, elmondván, hogy Abel hit által mutatott be Istennek méltóbb áldozatot, mint Kain; hit által viteték égbe Henoch, hogy halált ne lásson; hit által értesült Noé a bekövetkezendő pusztulásról. Abrahám, Sára, Izsák, Jákob, József, Mózes mind a hit által igazultak meg, sőt hit által ment Izráel népe a Vörös-tengeren és hit által omlottak le Jeriko falai; Gedeon, Sámson, Jefte, Dávid, Sámuel és a próféták a hit által győzték meg az országokat, cselekedtek igazságot, nyertek el az igéreteket, az oroszlánt ártalmatlanná tették, a tüz rohamát eloltották, a kard élétől megmenekedtek, betegségeikből felgyógyultak, a harcban megerősödtek.

És mit mondjunk még az ujszövetség szentjeiről, kik az Ur Jézus Krisztus hitének erejével küzdöttek? Ez a hit tette apostolokká az egyszerü és félénk halászokat, a hit ereje szerezte vissza Zakeusnak lelke elvesztett egyensulyát ez tette bünbánóvá Magdolnát, gyógyitotta meg Jairus leányát és annyi beteget; a hit ereje törte meg a jobb latornak szivét, nyitotta vallomásra ajkait és tárta fel előtte a menyország kapuit, számára és mindazok számára, akik a Krisztus szent tanitásának, evangeliumának befogadása és megvallása után a hitnek jelével költöztek el Krisztus földi országából, mint vértanuk, hitvallók, szüzek, kiknek megigazultak és üdvözöltek lelkei.

A hit szerezte meg számukra itt a földön lelkük békességét, az Isten akaratán való megnyugvás és a jövendőkben való szent reménység által, ez tette boldoggá halálukat, bizonyossá üdvösségüket az Ur Jézus Krisztus igérete szerint: mert aki hisz, az üdvözül.

»Nincs nagyobb gazdagság, értékesebb kincs, előkelőbb méltóság, nincs nagyobb földi érték, mint Krisztusnak szent hite, mely a bünösöket megszabaditja. a vakokat megvilágositja, a betegeket meggyógyitja, a jelentkezőket megkereszteli, a hiveket igazakká teszi, a bünbánókat megjavitja, az igazakat jóban gyarapitja, a vértanukat megkoronázza, a szüzeket, özvegyeket, hitveseket szemérmes tisztasággal körülveszi, a papokat kiválasztja, felszenteli és Isten örökségébe az angyalok társaságába iktatja.

Es ez a Krisztus Jézus által e világra hozott hit, amelynek kegyelmével mindenkit megajándékoz, aki abban részesülni kiván, ma is teljes mértékében megőrizte boldogitó, üdvözitő erejét.

Mert hisz maga az Ur Jézus Krisztus ma is az emberek, a szivek, a családok és nemzetek életének középpontja, aminthogy nincs is másban senkiben üdvösség, mint a Krisztus Jézusban. Minden világosság, igazság, szabadság, szentség, élet, üdvösség az ő szivéből sugárzik át az emberi szivekbe, a családokra, a nemzetekre, sőt még azokra is, kik nem vallják őt Istenüknek, anélkül, hogy sejtenék, az ő keresztjének erejéből, tanitásának igazságából, hitének üdvösségéből, szent szivének szeretetéből táplálkoznak.

A hit ma is a szivek megbizható vezetője a földi élet viszontagságai között. A hit már a gyermek ártatlanságát oltalmába veszi, őt engedelmességre oktatja; a korban növekedőnek ifjukori szilaj hevét mérsékeli; a hitvesi frigyre lépők esküjét elfogadja, hitvesi szövetségük hüségét őrzi és megáldja; a férfiut, a nőt szerencséjében alázatosságra, balsorsában megnyugvásra inti, örömét ég felé forditja, fájdalmát égi vigasztalással enyhiti; gazdaságában irgalmasságra, szegénységében türelemre oktatja.

Öregségben szent intelmekkel támogatja, betegségben, gyengeségben erősiti, a halálban szent reménységgel táplálja, — és Isten országába bevezeti.

Igy lesz a hit jóltevője az egyeseknek, alapja a családoknak, fenntartója a társadalomnak és hüséges megvédelmezője a nemzeteknek.

Nem is kivánom elbeszélni és leirni a veszedelmet, mely az egyes szivekben, a családok körében vagy a társadalom és nemzetek életében pusztit ott, ahol és ahonnét kiveszett a hit világossága, elsorvadt a vallásos érzés és áldásaival eltávozik az Isten.

Mi következhetnék ezután? Sötétség, hervadás és halál.

Isten kegyelme őrizze meg a nemzeteket, a családokat, a sziveket a pusztulás ezen utálatosságától.

Ezekiel prófétának megrendítő látomása jelenik meg lelki szemeim előtt.

Előzekenységgel és ilyen nagy tömegnél — több mint 300 ember — páratlan kiszolgálással találkoztak az uj váradi püspöknek első vendégei.

Egy óra előtt csakugy nyüzsgött mind a három terem. Mindenki hamar megtalálta helyét, megismerkedett szomszédaival s megindult a kedélyes társalgás.

A pompás menu a következő volt:

Diner du 30. Mai. 1911.

Consommé Henry IV.

Piéces de benef et noix de veau.

Darne de Saumon á la Reine Alexandra

Oisons rotis

Salade á L'Anglaise

Beignets Mignonts

Clace et parfait jubillée

Mousseline de Camembert

Fruits et dessert.

A harmadik fogásnál felemelkedett a legszivesebb házigazda, s amint a közönség észrevette, hogy a köszöntő a pápára és a királyra szól, mindannyian felkeltek helyükről s állva hallgatták *Széchényi* püspöknek első pohárköszöntőjét, mely a következőkben igy hangzott:

A püspök első toasztjai.

A mai napon, amikor Isten oltára előtt hüséges igérettel fogadtam meg nemcsak magamnak, hanem az én Uramnak Istenemnek hogy minden gondolatommal, minden érzésemmel, szivem egész szeretetével azon egyházmegyéé lesanek, amelynek kormányzását ma átvettem, hogy ennek az egyházmegyének szolgálatára szentelem minden erőmet és képességemet, önkényteleuül is ahhoz száll gondolatom ki Sz. László egyháza hiveinek lelki vezetésére felhatalmazott és ezért a felelőséget vállamra tette. Tekintetem az örök város felé fordul, ahol egy fehérfürtü, meleg szivü aggastyán él, fáradozik, dolgozik és imádkozik értünk.

Lelkét a szentek alázatossága, az apostolok buzgalma, a vértanuk, lelkesedése tölti el. Szivéből nemcsak egyes kiválasztottakra, hanem az egész világ hivőire a legbensőbb szeretet árad szét; ajkairól a bátoritásnak a vigasztalásnak, buzditásnak, tanitásnak üditő, tisztitó harmata táplálja a katholtkus hivők millióit.

Mély hódolattal, gyermeki ragaszkodással, határtalan tisztelettel és törhetetlen hüséggel eltelve ugy a legmagasabb méltóság, mint a szelidlelkü aggastyán tiszteletreméltó nemes egyénisége iránt, poharamat emelve azt kivánom, hogy Krisztus földi helytartóját, egyházunk fejét, X. Pius pápát az Ur sokáig és boldogan éltesse.

Isten után Krisztus földi helytartója mellett a legnagyobb és legmagasabb tekintély a király. Minden igaz magyar és minden igaz keresztény kegyelettel emliti e nevet, mert tudja, hogy a királyi tekintély nemcsak azért az első és legfőbb, mert ezt alkotmányunk és törvényeink igy szentesitik, hanem azért, mert a mi hitünk tanitása szerint amint minden hatalom, ugy a királyi hatalom is Istentől származik.

De alig is van nemzet a világon, amelynek királyságát, királyainak tekintélyét már születésekor és egész fennállása alatt az egyház annyi szeretettel megáldotta és megvédelmezte volna, mint a mi nemzetünké s amelynek szintén az egyháztól nyert koronáját annyira a szentség aureorájával vette volna körül ugy a vallás, mint a történelem és nemzet kegyelete. Szent minden magyar előtt a királyi korona, mert a hagyomány szerint isteni közbenjárás folytán nyerte el a király, szent azért, mert az egyház szent királynak adta; szent, mert első királyunk a magyarok Nagyasszonyának szentelte, szent ereklye, mert szentek viselték és azoknak dicsfénye veszi körül, szent minden magyar ember előtt, mert az ország, a nemzet, a király minden jogának és kötelességének ezer év hagyományai és törvényei által szentesitett kifejezője. E szent korona ragyogó fényében áll előttünk a jóságos, a lovagias, a vallásos agg király. Ha visszatekint a már bejárt hosszu utra, a világtörténelem széles mezejét látja be, telve szakadékokkal, majd meg termő mezőkkel, nagy katasztrófákkal és a béke áldott bőségével, a félreértések küzdelmeivel és a kölcsönös megértést követő felvirágozással. A hatalom koronája mellett viselte a szenvedések tövis koszoruját is. De ha ugy uralkodói, mint családi életében sulyos csapások zavarták lelkét, a nép, a világ csak a sziklaszilárdan álló hősnek nyugodt alakját látta, akit a szenvedés nem dönt le, nem ront meg, hanem megnemesit; s bár csurgott a vér sebzett szivéből, a rendületlenül Istenben bizó és azért erős férfiu szivósságát állitotta szembe a viszontagsággal. Férfiu ő, akinek akaratereje izmokon és idegeken uralkodik; bölcs, aki bár alkalmazkodni tud, még sem téveszti szem elől célját, aki nemcsak méltóságban első, hanem első a törvény tiszteletben, a kötelességteljesitésében, aki fenkölt lelkének egész odaadásával szolgálja a közügyet, a harát és lankadást nem ismerő buzgalommal munkálkodik népének jólétén és ezek boldogitásában keresi saját boldogságát; király, akinek bölcs uralkodása a fejlődés, a haladás, a megerősödés áldásos éveit jelenti hazánk történelmében s akinek szivjóságát, kötelességtudását, lelki erejét emlegetni fogják késő századok. Megemlékezve királyunkról Szent István koronájának felkent hordozójáról, megerősödik lelkünkben a törhetetlen hüség, az alattvalói hódolat, az őszinte tisztelet és ragaszkodó szeretet és ezen érzelmektől áthatva buzgó szivvel kérjük a királyok Királyát: áldja meg nemzetünket, áldja meg hazánkat azzal, hogy még igen soká éljen a király.

A szép tósztokat általános éljenzéssel fo-

Az Ur keze kivezeti a prófétát a mezőség közepére, mely rakva vala igen száraz csontokkal. És szóla az Ur a prófétának: Jövendölj a csontoknak és mondjad nekik: Száraz csontok, halljátok az Ur igéjét: ime én lelket bocsátok belétek és élni fogtok és megtudjátok, hogy én vagyok az Ur. Es jövendőle a próféta, a mint parancsolá neki az Ur; és zörgés lőn és ime mozdulás és csont csonthoz járula mindenik az ő foglalásához, de lelkök nem vala. Es mikor tovább jövendőlt — beléjök szállt a lélek és felelevenedének és lábaikra álának fölötte nagy sereg.

Es mondá az Ur: Ime én felnyitom sirjaitokat és kihozlak benneteket koporsóitokból, én népem és belétek adom lelkemet és élni fogtok és megtudjátok, hogy én, az Ur szólottam ezt és megcselekedtem.

Mintha napjainkban is, nem egy keresztény család otthonában, sőt egész nemzetek életében szinte szükséges volna, megjelenjék az Ur profétája és az Ur rendeléséből felébressze, megelevenitse a fölötte sok és igen száraz csontokat, amelyekből hiányzik a velő, hiányzik a hitnek elevenitő lelke.

Keresztény hivek! A hit lelkének hijján elszáradt csontok mindenfelé ijesztő mennyiségben hevernek és mégis a száraz csontok felelevenitésére sincs szükség ujabb prófétára. Hisz maga az Isten fia, ki eljött ezelőtt közel kétezer évvel, hogy megelevenitse, megmentse a világot, ma is köztünk van és köztünk él, ma is ő a az ut, az igazság és az élet, ő az Ur Jézus Krisztus, ki elküldötte elevenitő lelkét, a Szentlelket, hogy a hitnek életét lehelve mindenfelé, felélessze a kiszáradt csontokat és hogy feltámadás foglalja el a halál és enyészet sötét birodalmát. Mert: aki hisz, az él és üdvözül.

Keresztény hiveim, akik közt a Krisztus hite eddig is mindig élt, erősitse meg szivetekben az Isten kegyelme ezt a szent és boldogitó hitet. Imádkozzunk és kerjük az Istent, hogy az Ur hassa át a hitnek elevenitő erejével a ti szivetiket, hogy hirdessük Isten dicsőségét és munkáljuk a magunk lelke üdvösségét a hitnek cselekedetei által.

Egyesüljünk Krisztusban szeretett hiveim az üdvövitő katholikus hitben, adjuk meg szent hitünk bizonyságát keresztény élet által, mert amint a lélek hit nélkül holt, ugy a hit is jó cselekedetek nélkül értéktelen, mert halott.

*

Mikor pedig az ég felé szálló hit jóságos cselekedetekben megtestesül: Isten és felebarát iránt való szeretet lesz a neve.

Ez a második ajándék, amelyet az Ur Jézus Krisztus az emberi szivek üdvözitésére az égből magával hozott. Ezt kivánom én is szeretett hiveim köztetek hirdetni szóval és gyakorolni cselekedetekkel, azt akarta az Üdvözitő Jézus, hogy az ő szivének szeretete az, Isten és az emberek iránt, mely őt a földre szállni késztette, legyen az emberi szivek szeretetének és keresztény életének megtermékenyitő ereje. Krisztus Urunk nem azért müvelte szeretetének csodáit a földön, nem azért szerette annyira az embert, az ember lelkét és lelkének üdvösségét, hogy kortársai és az utókor az ő jóságát és szeretetét magasztalják, hanem azért, hogy az ember szivét a magáéhoz hasonló jóságra, szeretetre gerjessze az Isten, a felebarát és a saját lelke iránt.

Halljátok csak szent tanitását. Szeressed a te Uradat, Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és teljes erődből. Ez a legnagyobb és első parancsolat; a második pedig hasonló ehhez, szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.

Értékesebb ajándékot nem adhatott volna nekünk az Ur, mint amikor a maga szeretetét adta nekünk, s mint amikor megtanitott arra, hogy szeressük Istent mindenek felett, a felebarátunkat, mint önmagunkat, levén az isteni és felebaráti szeretet forrása az ideiglenes és örök boldogságnak.

Amikor megalkotta Isten a világot, a hegyek mélységeit megtöltötte nem ércekkel, arannyal, ezüsttel, drágakövekkel, a tenger mélyébe a drága gyöngyöt helyezé, a földet termő erővel látta el, vizbe földbe, tüzbe, levegőbe titkos erőket rejtett s az emberbe a haladás, kutatás, felfedezés vágyát, hogy idők folyamán alkotásainak ezer csodájával ezeket szolgálatába hajthassa. Valóban mérhetetlen gazdaságok urává tette az embert, de a bünbeesett ember szive boldogságát mindez nem biztosithatta.

Hanem amikor Krisztus a szeretet törvényét megalkotta és kihirdetvén, hogy egy a ti atyátok, ki mennyekben van, ti pedig mind testvérek vagytok, az én testvéreim, akkor jogot adott az embernek, hogy a mindenek urában ne a haragvó, büntető és félelmetes Istent rettegje, hanem az édes jó atyát tisztelje, embertársaiban pedig nem a közömbös idegent kerülje, hanem testvérét köszöntse. A szeretet által minden földi jónál: gazdagságnál, dicsőségnél, hatalomnál értékesebb kinccsel ajándékozta meg az emberi szivet, azt legnemesebb tulajdonságával ékesitvén és a sivár földi életet a jövő boldogság reménységével, előizével gazdagitván.

Egyedül a szeretet boldogitja az emberi

gadták a vendégek, de kisvártatva ismét poharat emelt a püspök:

Tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel kívánok megemlékezni azon férfiakról, akik bölcs megfontoltsággal, céltudatos következetességgel igyekeznek növelni a nemzet erejét, fokozni kulturáját és megvalósitani azokat az eszméket és törekvéseket, amelyek Magyarország történelmi hivatását szolgálják.

Ezen törekvésükben teljes mértekben becsülik és méltányolják azon erkölcsi tényezők fontosságát, amelyek hivatva vannak az ország lakóinak lelki igényeit kielégiteni, leiki jólétüket emelni, és ezen erkölcsi faktorok törekvéseit támogatva, velük egyetértésben kivánnak célhoz jutni, meg lévén győződve arról, hogy az egyháznak és a hazának, a vallásnak és a polgári jólétnek igazi érdekei között ellentét nincsen.

Poharamat emelem azon férfiakra, akikre ő Felségének a bizalma az ország ügyeinek vezetését bizta, első sorban a kormány elnökére, valamint a kormánynak többi tagjaira. Éljenek soká!

Majd igy folytatta:

Tisztelettel és szeretettel üdvözlöm Őmélságát, a gör. szert. nagyváradi püspök urat és az ő bölcs vezetése alatt álló egyházmegye képviselőit. Üdvözlöm a Szt. László egyházmegyéjének káptalanát és papságát üdvözlöm a szerzetesrendeknek itt megjelent képviselőit.

Mindannyiunknak egy a célunk, egy a törekvésünk, egy a feladatunk: a lelkek üdvösségének munkálása. Találkozunk a közös küldetésben, mint Istennek megbizottai; a tanitásban, mint az Ur felhatalmazottai, az irgalmasság gyakorlásában, mint Krisztusnak szolgái; a szeretetben, mint Krisztus tanitványai. Egyek vagyunk az áldozatban, egyek az engedelmességben az egyház feje iránt és egyek a király és haza iránt való hüségben.

Szeretettel üdvözlöm mindannyiukat, mint munkatársaimat és amikor Isten áldását és segitségét kérem arra, hogy magasztos céljaink elérésére mindenkor egyesitett erőkkel törekedjünk, poharamat emelve kivánom, hogy Isten mindnyájukat sokáig éltesse.

Forró köszönetet mondok azokra, akik régi székhelyemről, régi megyémből ide elkisértek és ezzel azoknak a felejthetetlen emlékeknek koszorujába, amelyet bucsuzásomkor utravalóul velem adtak még egy végtelenül kedves virágot szőttek be.

Legyenek meggyőződve kérem, hogy mindezeket az emlékeket, mint drága kincseket fogom megőrizni és mint felejthetetlen szép jutalmát 9 évi müködésemnek fogom megbecsülni. Kérem vigyék el a jó Győrieknek hüséges ragaszkodásomnak kifejezését és forró köszönetemet mindazokért, amivel müködésemet 9 éven át támogatták.

A gondjaimra bizott egyházmegye hivei több törvényhatóság között oszlanak meg. Ezen törvényhatóságoknak, megyéknek és városoknak fejeit és képviselőit örömmel látom mai ünnepünkön.

Ezeken kivül számos más testület képviselői és közéletünknek kitünőségei tiszteltek igen nagyrabecsült megjelenésükkel. A legnagyobb örömmel és mélyen érzett hálával tölt el mélyen tisztelt Uraim, hogy ily készséggel, ily fénnyel vettek részt az egyházi ününnepélyen ezáltal is kifejezést adva azon nagyrabecsülésüknek, azon fontos erkölcsi tényező iránt, amelynek az egyházmegyében a püspök az első képviselője. Legyenek kérem meggyőződve arról, hogy a mily felejthetetlen lesz reám nézve a mai nap, oly kedves lesz előttem mindenkor a szives megjelenésükre való visszaemlékezés.

Amidőn az összes itt megjelent törvényhatóságoknak, testületeknek, valamint az összes tisztelt vendégeimnek forró köszönetet mondok szives megjelenésükért, poharamat emelve azt kivánom, hogy Isten mindnyájukat boldogan és sokáig éltesse!

Utána a káptalan és az egyházmegyei papság nevében dr *Belopotoczky* Kálmán felsz. püspök mondott felköszöntőt Széchényi püspökre, klasszikus szép, a római történelemből vett bevezetéssel kezdte, majd rátért arra, hogy 18 év óta ismeri a püspököt, a bizantizmust nem szereti, de ő is csak azt mondhatja, amit mind akik a püspököt ismerik, hogy áldott jó szive van s többi kiváló tulajdonai mellett ez a legszebb reményekre jogosit s kivánja, hogy püspöksége hosszu, áldásos legyen.

Hlatky Endre Nagyvárad főispánja ismét visszatér oda, hogy a város sorsa kilenc század óta elválaszthatatlanul össze van kötve a püspökséggel. Szt. László sirja volt a régi dicsőségnek és szerencsétlenek forrása s a török pusztitás után a püspökség visszaállitása képezi a város uj fejlődésének kiindulási pontját. Olyan főpap ült a püspöki székbe, aki megérti és szivén fogja viselni a város érdekeit és még szorosabban füzi a történeti kapcsolatot. Széchényi püspökre emeli poharát.

Majd *Radu* Demeter dr gör. kath. püspök köszöntötte püspöktársát a gör. katholikusok nevében, utalva a hitegységre s a haza szolgálatára.

Erre következett a diszebéd nagy szenzációja, *Tisza* István gróf pohárköszöntője, melynek hallgatására összegyült mind a három teremnek közönsége, s mindannyian feszült figyelemmel várták a biráló államférfi fontos nyilatkozatát.

Tisza beszéde.

— Egy pár keresetlen szóval kivánok fölszólalni, mint Biharvármegye társadalmának egyik szerény tagja, üdvözölve Nagyvárad ujonnan kinevezett püspökét. Pár keresetlen szóval, mert mi Biharvármégyében ellenségei vagyunk a sok beszédnek: kevés szóból is meg tudjuk érteni egymást és nyilt szivvel, nyilt lélekkel fogadjuk azt, aki szintén igy: nyilt őszinteséggel közeledik felénk. Mi a dolog lényegét nézzük és legyen magasabb vagy alacsonyabb sorban a férfiu: csak ama tulajdonságokat tekintjük benne, amelyek a férfiu erkölcsi értékét alkotják. Biharvármegye társadalma kicsiben magában foglalja mindama különbségeket, amelyek a nemzeti társadalmat széttagolják; közönségünk faji, nemzetiségi, vallási különbség szerint csoportokba oszlik; de példát ad Biharmegye abban, hogyan kell belső harmoniában egyesülni a haza szeretetében. Ama kapcsok közé, amelyek bennünket egyesitenek, tartozik az a rokonszenv és szeretet is, amelylyel Nagyvárad püspöki székét vesszük körül, mert jól tudjuk azt, hogy a püspök Isten szolgája. Isten szolgálata pedig a legfönségesebb szolgálat. Nagyobbb dicséret emberfiára nem mondható, mintha azt mondhatjuk rá, hogy méltó szolgája Istennek. (Zajos helyesles.) Te, kedves barátom — fordul az egyházfejedelem felé — ha születésednél fogva nem lettél volna is azzá, de azáltal, hogy Nagyvárad püspöke lettél, főurává lettél a magyar nemzetnek. Igy volt ez a multban, igy van a jelenben és *igy lesz a jövendőben.* (Zugó taps.) Nem azt akarom ezzel mondani, hogy az egyház kizsákmányolja az államot, vagy az állam az egyházat, az állam a maga céljaira használja ki az egyházat, avagy megforditva, ám abban a tényben, hogy a magyar állam ily magas polcot nyujt Isten szolgájának, ebben a tényben kifejezésre jut az, hogy *a magyar állam előtt Isten szolgálata nem lehet közömbös soha.* (Viharos helyeslés.) Az állam és egyház parallel utakon haladnak az emberiség boldogulásán, a haza felvirágoz-

---

szivet, nélküle szegény és nyomorult. A szeretet első sorban arra boldogság és jótétemény ki azt gyakorolja, de egyszersmind Krisztus Jézus vallásának legparancsolóbb és legáldottabb kötelessége, legnemesebb és legszentebb erénye. A legfölségesebb az összes isteni és erkölcsi erények között, szent Pál szavai szerint: Megmaradnak a hit, a remény és a szeretet; ezek között pedig legnagyobb a szeretet. Szóljak bár az emberek és az angyalok nyelvén, legyen bár jövendő tehetségem, tudjak minden titkot és tudományt, legyen bár olyan teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezhessem, osszam el bár a szegények táplálására egész vagyonomat, ha szeretetem nincsen, mit sem használ nekem, olyanná lettem, mint a zengő érc és pengő cimbalom, semmi sem vagyok.

A szeretet szülő anyja minden erénynek, tartalmat ebből meritenek, mert a jóra ez ösztönöz, a bűntől ez oltalmaz, szinte mindenható erővel az égig az emel. Fényessége ez minden bölcsességnek, melegsége az emberi szíveknek, ragyogó ékessége szent vallásunknak, szilárd alapja lelkünk békességének és záloga örök boldogságunknak.

Krisztusban szeretett kedves Hiveim! Ez az a krisztusi szeretet, melyre minket az Ur Jézus tanitott s melyet anyaszentegyháza szent örökségképpen hirdet és gyakorol, bár hatná át az emberek szivét, venné birtokába a családokat és lenne urrá a népek és nemzetek életében, hogy a szeretet lehelletétől feléledjen és megujuljon a föld szine, betöltessék minden völgy, megaláztassék minden hegy, legyen egyenessé a göröngyös és sima uttá a mi darabos. Mert a szeretet országában nincsen irigység, harag, fösvénység, gyülölködés, nincs a más személye, vagyona, becsülete ellen való agyarkodás, sőt ellenség sincsen, csak szerető fia Istennek és szerető testvére felebarátainak az Ur Jézus legszentebb szivének oltalma alatt.

Tőle, az Ur Jézus Krisztusnak szent szeretettől áradó szivéből tanuljuk el, hogyan kell igazán szeretni az Istent, minden földi és örök jónak osztogatóját. Jézus legszentebb szivétől tanuljuk meg, miképp szeressük felebarátainkat, bő kézzel, derült lélekkel, gőg nélkül, Istenhez emelt tekintettel tevén jót az Ur Krisztus példája szerint, ki körül járt, jót tevén meggyógyitván és megenyhitvén mindeneket. E legszentebb szív végtelen értékü áldozataiból tanuljuk meg saját lelkünk értékét megbecsülni, tőle tanuljuk meg, mennyire kell szeretnünk a magunk lelkét, mily szorgosan kell munkálnunk annak üdvösségét.

*

Krisztusban szeretett Hiveim! Amint elkezdettem, ugy végzem is szavaimat: A mi Urunk Jézus Krisztusnak legszentebb Szivéből meritett szeretettel köszöntlek titeket, a legszentebb szív oltalmába ajánlak mindnyájatokat, annak ajánlom lelketeknek üdvösségét, amelyért nem szünök meg e legszentebb Szivhez buzgó könyörgéssel járulni.

E legszentebb Szivbe vetett erős bizodalommal kezdem meg főpásztori müködésemet s titeket kedves hiveim arra kérlek, imádkozzatok értem, hogy a legszentebb Szív kegyelme segitsen meg munkámban, feltett jószándékaimban, hogy azok mindenkor és mindenekben az ő nagyobb dicsőségére és mindnyájunknak lelki üdvösségére szolgáljanak.

Az Ur Jézus Krisztus legszentebb szivének áldása szálljon reánk, ami mennyei Anyánk, a boldogságos Szüz Mária vegyen pártfogásába, vezessen földi utjainkon és egykor kisérjen át Isten szivének látására. Amen.

tatásán munkálkodik mindkettő s egyiknek sem lehet hü szolgája az, aki a másikkal szemben nem teljesiti kötelességét. (Zajos éljenzés.) Maradj te tisztelt barátom, hü szolgája Istennek, hü szolgája hazánknak, teljesitsd hiven kötelességedet rögös, de magasztos utaidon s légy meggyőződve, hogy Biharvármegye szeretete, nagyrabecsülése mindig veled lesz. (Zajos éljenzés.)

A frenetikus tetszéssel fogadott beszéd után báró *Gerliczy* Ferenc köszöntötte fel e kiváló alkalomból a Széchényi nemzetséget, melynek tagjai közül gróf *Széchényi* Viktor fejérmegyei főispán mondott köszönetet a megemlékezésért, beszédjében érdekesen emlékezve vissza az őt Váradhoz füző régi kötelékre, hogy éveken át mint huszártiszt, ő is Váradon lakott, itt született első gyermeke is.

Wennesz Jenő, győri polgármester szólott ezután, érzékenyen bucsuzva a győriek nevében Széchényi püspöktől, majd dr *Hoványi* Gyula, a nagyváradi kath. hivek nevében köszöntötte az uj főpásztort.

Fél négyre járt az idő, mikor a püspök asztalt bontott s vendégei lelkes éljenzésétől kisérve lakosztályába vonult.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 30.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Mocsáry Sándor előterjeszti az afrikai rabszolgatartás megszüntetéséről szóló törvény módositását célzott törvényjavaslatot.

Napirenden:

a kultusztárca

Rónai Jenő: A harmadik egyetem helyéül Szegedet ajánlja. Szeged a legnagyobb város, mely nemcsak magyar jellegét, hanem patriárchális, ősmagyar társadalmi szokásait is megőrizte és felszivta a nemzetiségeket, melyek benne éltek. Azért is Szegedet illeti meg az uj egyetem, mert a délvidéknek az ország északibb feléhez képest aránytalanul kevés főiskolája van. A népiskolák helyzetének javitását sürgeti. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Kállai Ubul: A román tulzóknak a külföldi sajtóban folyó izgatásairól beszél. Majd birálja a szabadgondolkodók és a nemzetiségek szövetkezését a magyar állameszme ellen. Siegescu tegnapi beszédét szembeállitja a Damján Vazul beszédével és elismerését fejezi ki Siegescu hazafiassága iránt. Utal arra, hogy a román nemzetiségek elnyomatásról panaszkodnak, holott a románok nagyobb szabadságot élveznek Magyarországon, mint a magyarok Romániában. — A költségvetést nem fogadja el.

Elnök szünetet ad.

Szünet után

Farkas Pál: Kállay Ubul beszédére reflektál. Majd a munkáskérdéssel foglalkozik részletesen. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Szabó István (nagyatádi) a tulzó vallásos irányzatokról beszél. Az uj egyetemek fellállitását nem tartja szükségesnek.

Az ülés 2 órakor véget ért.

A Kossuth párt Kristóffy ellen. A Kossuth-párti képviselők ma délelőtt gróf Apponyi Albert elnöklésével rögtönzött értekezletre gyültek össze a Házban, hogy a békéscsabai választáson teendő lépéseket megbeszéljék. Elhatározták, hogy Kristóffy politikai feltámadása ellen teljes erejükkel küzdeni fognak és Urszinyi függetlenségi jelölt támogatására többen leutaznak Békéscsabára.

A miklólázuri bünpörben

véget ért a bizonyitási eljárás.

Végre elmondhatjuk, hogy a miklólázuri bünpör a befejezés előtt áll. Ma teljesen befejezték a bizonyitási eljárást. Még néhány tanut hallgatott ki ma délelőtt a biróság. Holnap estére, legkésőbb csütörtökön már meglesz a régen várva-várt itélet, mely eldönti Popescu Aurél és kocsisa Trippon György sorsát.

Kihallgatta a biróság *Nagy* István nyugalmazott járási csendőrőrmestert, aki vallomásában elmondta, hogy a Neuman család gyülölködött Popescuékra a jegyzőválasztás idején és mindent elkövettek, hogy Popescut megbuktassák. *Popa* Aurél venteri körjegyző lényegtelen vallomást tett. Azon időtájt nála is betörők jártak; az elrabolt holmikat azután megtalálták a cigányoknál. Még néhány tanut hallgatott ki a biróság, kiknek lényegtelen vallomása után befejezést nyert a tanukihallgatás.

Felolvasták a nyomozás iratait, az országos vegykisérleti állomás jelentését Trippon ingén talált vérnyomokra vonatkozólag, amelyről anynyit állapitottak meg, hogy a vérnyomok embervértől származnak.

És ezzel a bizonyitási eljárást befejezettnek tekinti a törvényszék. Ezután megállapitották és felolvasták a két vádlottra vonatkozó kérdéseket, összesen hat kérdést állitottak fel.

Dr *Gerő* orvosszakértőt hallgatják ki Neumanékra vonatkozólag, aki kijelenti, hogy Neumanné teljesen épelméjü és az volt a büntény alkalmával is.

A vádbeszéd.

Délután 4 óra után kezdette meg dr *Kármán* Elemér kir. ügyész a vádbeszédét.

Beszéde elején kijelenti, hogy ő meg van teljesen győződve a vádlottak bünösségéről, mert ha nem volna, ugy már régen elejtette volna a vádat. A körülmények, tanuvallomások, bünjelek mind a vádlottak terhére esnek a mérlegben.

A tanuvallomásokat jellemzi és csoportositja Elsősorban Neumannék vallomását boncolgatja. Nem kisebbiti a tanuvallomások értékét az, hogy kisebb lényegtelenebb részletekben nem egyformán vallanak, mert minden embernek más a megfigyelő képessége. Az sokkal gyanusabb körülmény, hogy ha több tanu teljesen egyformán darálja le a vallomását.

Sorra veszi Neumanékat, akik közvetlen tanui voltak a véres betörésnek. Vizsgálja jellemüket, természetüket.

Neumann József már öreg, gyenge érzekü ember, aki nem tud mindenre pontosan emlékezni.

Neumanné munkás, dolgos falusi asszony, aki teljesen felismerte a vádlottakat és ettől vallomása sulyosságának tudatában nem tért el soha.

Neumann Ede nagyon gyáva természetü fiu, aki szinte fél a vallomástételtől, azért nem is mondotta mindjárt, hogy felismerte a vádlottat, csak itt a főtárgyaláson.

Neumann Mariska, a kis 11 éves leány pedig épen abban a korban van, amikor a gyermek minden iránt érdeklődik, mindent pontosan megfigyel.

Azután fejtegeti, hogy sem álomlátásból, sem suggesztió, sem gyülölet nem vezette a tanukat a terhelő vallomásra, hanem a teljesen világos, érthető, józan, pozitiv felismerés.

A vádbeszéd folytatását ezután az elnök holnap reggelre halasztotta.

UJDONSÁGOK.

Özv. báró Gerliczyné ünneplése.

Nyolcvanadik születésnapja alkalmából.

Nagyváradvárosában minden időben bőven akadtak lelkes gondolkodásu férfiak és nők, akik eléggé nem méltatható buzgalmat fejtettek ki a közjétonyság terén. Egész sorozata a jótékony emberbaráti, humanisztikus célu intézményeknek igazolják ezt.

A jelenleg közöttünk élő ilyen nemes gondolkodásu férfiak és nők diszes csoportjából is messze kimagaslik az áldott szivü, angyali jóságu főuri hölgy: özv. báró *Gerliczy* Félixné szül. gróf *Korniss* Lujza, aki tegnap ünnepelte emberbaráti cselekedetekben gazdag életének nyolcvanadik évét.

Egy hosszu élet áldásos tevékenységét szentelte ez a nemes lelkü grófnő, különösen az árváknak s főleg az ő nagy szivének köszönhető az Erzsébet-árvaház, amely már annyi szegény árvaleánynak adott otthont, gondozást s mentett meg a társadalomnak. Ez a szeretetteljes buzgalom szerezte meg számára »az árvák védangyala« nevet.

S mikor ez a szeretetteljes lélek örömünnepet ül, csak természetes, hogy részt kiván abból Nagyvárad előkelő társadalma s a szeretetet tisztelettel, hálával és elismeréssel viszonozza.

Erre bő alkalom kinálkozott most a nyolcvan éves fordulónál, annál is inkább, mert az áldott lelkü grófné hosszas és sulyos betegségéből csak alig napokkal ezelőtt gyógyult fel.

A nevezetes nap első sorban családi ünnep lévén, a délelőttöt szeretteinek szentelte a főuri matróna, hogy tiszta szivből, zavartalanul élvezhesse a hozzá legközelebb állóknak igaz örömét és boldogságát. Az egész család összegyült az ünneplésre.

Az ünnepeltet gyermekei nevében özv. Des *Echerolles-Kruspér* Sándorné szül. Gerliczy Stefánia bárónő, az unokák nevében Des Echerolles-Kruspér Sándor; mig a dédunokák nevében özv. Benois de Limoniesné szül. Des Echerolles-Kruspér Laura urhölgy kis fiacskája üdvözölték s elhalmozták szeretetük nyilvánttásával.

Délután a Gerliczy-ház pompás parkjában diszes sátorban foglalt helyet az ünnepelt grófnő, nehogy a fáradalmak kimeritsék. Gazdagon teritett asztalon volt szervirozva az érkező vendégek részére.

A délután folyamán a következők keresték fel az ünnepelt főuri matrónát üdvözléseikkel, s meleg szeretettel vették körül:

Dr Radu Demeter gör. kath. püspök, Fetser Antal és dr Lányi József felsz. püspökök, Széchenyi Jenő apátkanonok, gróf Teleky Elemér, dr Hoványi Géza, dr Hoványi Gyula, báró Szentkereszty Zsigmond és György, Fanta Géza őrnagy, Wertheimstein Aranka, özv. Gyurkovits Kornélné, gróf Széchényi Jenő, gr. Erdődy Tamás és Lajos, gróf Mayláth József, Kozári Gyula, gróf Erdődy Gyula és neje, gr. Széchényi Ilona, gróf Széchényi Ernő és neje, báró Scher-Thoss Béla, Hlatky Endre főispán, Rimanóczy Kálmán, Stark Gyula, Gedeon Albert, báró Mannsberg Sándor, dr Vucskics Gyula, Miskolczy Ferencné és leánya, báró Stummer Károly, dr Fráter Imre, Pallay Lajos, dr Laurán Agoston nagyprépost, Ránffy Zsigmond és neje, Kiss Kolos, Butyka Lajos, dr Márkus László és neje, Rádl Odön, özv. Cziffra

Gerőné és leánya, Miskolczy Barnáné és leánya, Szeöke Bálint és neje, Dus László, dr Gyöngyössy István és neje, Vicsián Elek, báró Ambrózy István és neje, gróf Korniss Károly, özv. Schwarcz Abrahámné, Böszörményi Géza, Sas Edéné, dr Konrád Márk Szilágyi Dózsa stb.

A biharmegyei nőegylet, az Erzsébet árvaház és a Lujza menház védhölgyei özv. Grunvald Henrikné és dr Molnár Imréné urnők vezetése mellett tisztelegtek s az árvaház növendékeit a grófnő elé vezették. A kis leánykák üdvözlő versekben fejezték ki hálájukat áldott lelkü jótevőjük iránt. A növendékek diszes virágpárnát nyujtottak át.

—

* **A király**. Gödöllőről telefonozza tudósitónk, hogy a király ma a kora délutáni órákban hosszabb gyalogsétát fog tenni. Ischlből jelentik: A király ideérkezését julius első hetére állapitották meg. Arra való tekintettel, hogy a királynak kimélésre van szüksége, idegen uralkodók az idén nem tesznek Ischlben látogatást és a miniszterek látogatását is lehetőleg korlátozni fogják. Arról is szó van, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg, aki a nyár java részét Ischl közelében fogja eltölteni, az uralkodás munkájában támogatni fogja a királyt. Az évente szokásos császárvadászatokat az idén is megtartják, de a felség részvétele nélkül; ellenben a trónörökös gyakran részt fog venni rajtuk. — Arcóból táviratozzák: Néhai Albrecht főherceg arcoi villáját a legközelebbi hetekben teljesen átalakitják. A király lainzi tartózkodása után hosszabb üdülésre arcóba fog érkezni és az Albrecht villát az ő számára rendezik be.

* **A papság tisztelgése Fetser vikáriusnál**. Szivből fakadó meleg szeretettel ünnepelte a nagyváradi egyházmegye egész lelkészkedő és központi papsága tegnap *Fetser* Antal felszentelt püspökét, a püspök vikáriusát. A papság nevében dr *Vucskics* Gyula központi esperes plébános mondott hálás köszönetet azért a gondos, igazságszeretettől áthatott, széles látkörről tanuskodó s Isten szive szerinti buzgó munkálkodásért, amellyel majdnem három évig vezette az elárvult egyházmegye ügyeit s azért a szeretetteljes jóindulatért, amelyben az egyházmegye papságát ez idő alatt részesitette. Egyben kifejezést adott a papság igaz örömének afelett, hogy a püspöki szék betöltése után, mint a püspök vikáriusát üdvözölheti. *Fetser* Antal felszentelt püspök lekötelező szivességgel fogadta a tisztelgést s midőn meleg köszönetet mondott az üdvözlésért, további szeretetéről és jóindulatáról biztositotta az egyházmegye papságát.

* **Háziipar kiállitás a megyeházán**. A Népmüvészeti Háziipar Szövetkezet tegnap kérelemmel járult az alispánhoz, miszerint engedje meg a szövetkezetnek, hogy junius első felében a megyeházán kiállitást rendezhessen. A kiállitás rendezője egyben felkéri az alispánt az egyik védnöki tisztség elfogadására is.

* **A »Bihari Vivó Club« galamb lövőversenye**. A »Bihari Vivó-Club« junius hó 8-án, csütörtökön délután fél 2 órakor a Püspök-fürdőben galamblövő versenyt rendez. A verseny első része a katonatisztek galamblövése lesz. A versenyben résztvehetnek a nagyváradi helyőrségben állomásozó tisztek, zászlósok, katonai hivatalnokok és egyéves önkéntesek. Az első dijat gróf *Eszterházy* Alajos, a másodikat *Telegdy* László, a harmadikat pedig *Balázs* Odön adományozta. A verseny második része nyilvános lesz. Az elsőnek báró *Beich* Péter, a másodiknak gróf *Stummer* Károly, a harmadiknak a »Bihari Vivó-Club« ad tisztelet dijat. A verseny iránt élénken érdeklődik a nagyváradi sportkedvelő közönség.

* **A jeruzsálemi asszony panasza**. Szokatlan helyről érkezett panasz a napokban Biharmegye alispánjához. A panaszt Guttmann Léna tette férje Guttmann Ignác ellen. Guttmann Ignác azzal szolgált okot a panaszra, hogy egy szép napon minden külön bejelentés nélkül magához vette felesége minden ékszerét, ezen kivül egy 400 frankról kiállitott váltót s azzal tovább állott. A magára hagyott feleség egy ideig várt, mig végre megunván a hosszu várakozást panaszt tett a konzulnál és kérte, hogy férjét köröztessék és tartóztassák le. A panaszt a konzul a belügyminiszterhez tette át, aki megállapitotta, hogy Guttmann Ignác érmihályfalvai lakos, miért is az alispánt bizta meg a további eljárással. Az alispán viszont a főszolgabirót utasitotta a megfelelő eljárás foganatositására, aki tegnap jelentette, hogy nem illetékes Guttmannal szemben eljárni ebben az ügyben, mert a nőtartási ügy a birósághoz tartozik. Mire bíróság jogerősen megitéli a nőtartási dijat, addig Guttmann Lénának felkopik az álla Jeruzsálemben.

* **Borz-utca aszfaltozása**. A postatávirda igazgatóság kérte a várost, hogy a postapalota mellett levő Borz-utcát egészen aszfaltozza ki, mivel az épület ezen részén lesz az uj telefon központ, a legmodernebb, finom gépekkel felszerelve s a távirda hivatal is, amelyekre zavarólag, sőt károsan hatna a nagy zaj. A város el is határozta az utca kiaszfaltozását. A városi mérnöki hivatal most jelentést tett, hogy még ez évben aszfaltozzák ki ezen különben is kicsi terjedelmü utcát. A müszaki kiirást most készíti a városi mérnöki hivatal.

* **A tréfi csirke és a Thales**. Ki tudja honnan, tegnap reggel egy kaftános szörme kalapos zsidó ember érkezett a váradvelencei pályaudvarra, hogy ott jegyet váltva, a nagyváradi nagy állomásra utazzék. A pályaudvaron azonban nem lehetett jegyet kapni, hanem utasitották, hogy a kupéban kap jegyet. Addig azonban mig a kifogástalan zsidó viseletü utas jegyváltás végett járkált a pályaudvaron, a magával hozott fekete kézitáskát a III. o. váróteremben helyezte el. A táskában egy csomóba volt pakolva a thales, tvilem, cicesz és többféle héber könyv. Utasunk, mikor már jegyet nem kapott a váróterembe tért vissza és onnan felkapva a fekete táskát a városba jött be és itt lakást keresett magának. Este a táskát kibontotta, hogy elvégezze imáját. A szerencsétlen flótás majd hanyat vágódott, mikor a thalesz stb. helyett egy kopasztott csirkét és két mosatlan kávés csészét látott az uti táskában. Alapos tanulmányozás alá vette a tárgyakat s ekkor megállapitotta, hogy a kopasztott csirke még csak nem is kóser, hanem valami pogány kés által kivégzett jószág. Utasunk hanyat-homlok rohant a rendőrségre, hogy panaszt tegyen a csirke ellen, illetve a paktáska kifosztója ellen. Es ekkor kiderült, hogy a táskát nem fosztották ki, hanem az utas kicserélte és igy a másik utasnak sem okozott kisebb meglepetést a thaleszszel és más hasonló, de semmi esetre sem ehető dolgokkal megpakolt táska.

* **Széchényi Miklós gróf** váradi püspök tegnapi ebédjére 50 parfait-t 1500 drb piskótát 1200 Mignon-süteményt az országos hirü Vilus utóda *Novomeszky* Imre Sas-passageban levő cukrászata szállitotta.

* **Az érmihályfalvai nagyvásár**. Az érmihályfalvai legközelebbi nagyvásár Urnapjára esik. Tekintettel erre a nagy fontosságu ünnepre a plebános kérelmet adott be a kereskedelmi miniszterhez. A kérelmet tegnap küldte le a miniszter azzal, hogy a kérelmet szivesen teljesiti, ha azt a község kérelmezi.

* **Névváltoztatások**. Kiskoru Róth Károly nagyváradi lakos, vezetéknevét »Szemes«re, Oblatt Adolf nagyváradi lakos pedig vezetéknevét »Vámos«-ra változtatta.

* **A jogi oktatás reformja**. Egyike ma a legaktuálisabb kérdéseknek a jogászok helyzete. Künn a viharos élet már adott egy hatalmas lökést a vajudó kérdés mondhatni anyagi oldalának: jogászokat, medikusokat lesodor a szükség nyárára pincéreknek. Természetesen még ez is a jövő kérdése, hogy vajjon bevál-ik-e ez a szociális megoldás, mely éppen mondható szerencsésnek, már csak a pincérség érdekkörének egyszerü áttörése miatt sem. Mig tehát az anyagi helyzet javulása egyáltalán nem várható, az iskolai reform, a vizsgák kérdése, előadások látógatása (!) gyorsabb tempóban közeledik a szabályozáshoz. Gróf *Zichy* János vallás és közoktatásügyi miniszter törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, amely azonban *csak ideiglenesen, de a lehető legrövidebb idő alatt rendezné a jogi oktatást* A miniszter egy harmadik alapvizsgálat beillesztését tervezi a tételes jog tárgyaiból. Ezt a vizsgálatot a hallgatók a 6. félév elején tehetnék le. Szó van még még arról is, hogy a magyar magánjog a 2. alapvizsga tárgyai közé lesz fölvéve. Lehet, hogy az államvizsgálatok tárgyai is meglesznek osztva. Mindez ugyszólván napok kérdése. A reform alapeszméje a 3. alapvizsgával az, hogy áthidalja azt a két évet, ami az alapvizsgák és az abszolutórium között van.

* **Gyógyszertár Pocsajban**. Pocsaj község azzal a kérelemmel járult a belügyminiszterhez, hogy a község részére önálló gyógyszertári jogot adományozzon. A kérelmet a vármegye pártolólag terjesztette fel a belügyminiszterhez. A miniszter tegnap küldte le erre vonatkozó intézkedését a vármegyére. A miniszter a kérelmet teljesitette s egyidejüleg a patikajogot Nagy Ernő gyógyszerészmesternek adományozta. Az uj gyógyszerész köteles gyógyszertárát egy év leforgása alatt berendezni.

* **A villamos áramfogyasztók figyelmébe**. Tudomására hozzuk az Uri-utca, Szalárdi-, Szilágyi Dezső-, Alapi-, Borz-utcán és környékén lakó t. fogyasztóinknak, hogy az utcai légvezetéknek kábelvezetékre való átalakitási munkái megkezdődtek és már e héten a házi csatlakozások átalakitására kerül a sor. Midőn az ezen átalakitással járó elkerülhetetlen alkalmatlanságért szives elnézésüket kérjük, egyben biztositjuk t. fogyasztóinkat, főképen pedig a háztulajdonosokat, hogy a villamos mü minden az átalakitás után szükséges helyreállitásokat saját költségén, a legmesszebb menő kivánságot is kielégitő módon, teljesiteni fogja. Utalunk arra, hogy az átalakitásokra a város vállalatát müszaki okokon kivül életbiztonsági és szépészeti szempontok is inditották és ennélfogva munkálataink közben a nagyérdemü közönség támogatására számitunk. Netaláni reklamációkkal szivesked-jenek egyenesen Belányi Imre igazgatóhoz fordulni. *Nagyvárad Város Villamos Müve.*

* **Botrányos állapotok a Pecementén**. A Pecét csatornázta Nagyvárad városa, de most még botrányosabb állapotok vannak a Pececsatorna mentén. Egyes házak előtt a Pecébe bocsátották a szennyvizeiket s most, hogy a medret betömték, a szennyvizek tócsákat ké-

peznek s megfertőztetik a levegőt. A város főmérnöke előterjesztést tett a tanácshoz, hogy ezeken az állapotokon segitsenek és pedig akként, hogy engedjék meg az illető háztulajdonosoknak, miszerint a szennyvizeket ideiglenesen a Pece-csatornába vezessék. Ha a szennyviz csatornát kiépitik, kötelesek lesznek ebbe átépiteni a szennyvizcsatornájukat.

* **A kolera elleni védekezés kötsége.** A mult évben, mikor a kolera veszedelem réme fenyegette az országot, Nagyvárad városa is védekezett a kolera ellen s különösen a járványkórháznál 9842 koronát adott ki átalakitásokra és beszerzésekre s nagyobb összeget költött tisztogatásokra. A védekezés összes költségeit az országos betegápolási alap terhére akarta átruházni, a belügyminiszter azonban értesitette a várost, hogy a védekezési költségeknek csak felét veszi át az orsz. betegápolási alap terhére, mert ezek nemcsak a kolera, de más heveny fertőző betegségek elleni védekezésre is szolgálnak. A tisztasági dolgokra kiadott összegből is 1086 kor. 48 fillért levont a miniszter, ugyanezen indokolással. Továbbá barakot épittetett a város a járványkórház területén a fertőtlenitő kocsiknak, fertőtlenitő ruhákat szerzett be, kocsiszint épittetett. Ennek költségeiből is csak 50 százalékot, vagyis 2450 koronát vesz át az országos betegápolási alap terhére.

x **Szülők figyelmébe!** Jól tanuló fiuknak a legnagyobb örömet azzal szerzünk, ha egy jó lövő flóbert-puskát veszünk. Hogyha jót és olcsót akarunk venni, ugy azt csak LADANYI JÓZSEF puskamüvesnél Rákóczi-út, Moskovits-palota lehet kapni, mert nem mindegy hogy az csak flóbert legyen, mert a legtöbb szerencsétlenség a rossz és megbizhatatlan fegyverrel történik, ma már olyan egyének is árusitanak fegyvert, akik ahoz nem értenek, mert gramofon pipa és tollhoz a fegyver nem való. M. kir. lőporáruda. Telefon szám 269.

* **A Püspökfürdő megnyitása** impozáns módon történt meg folyó hó 14 én, vasárnap délután. Tüzes nyári napsugár, hangos madárdal, vig muzsikaszó, balzsamos illat jókedvtöltik be a levegőt s varázsolnak tündérligetet oda, ahol a hosszu tél alatt a csendesség ütötte fel tanyáját s csak a Pece vize folydogált csendesen s a lótusvirág várta már nehezen a kikeletet, hogy felvehesse pompás nyári öltözetét. A fürdő figyelmes és gondos bériője *Kernáts* János már akkorra mindent előkészitett ugy, hogy a vendégek teljes kényelemben érezhessék magukat. Volt is népvándorlás olyan amilyet nem láttak hamarosan az öreg lótusok s amire az öreg erdei fák is jóváhagyólag bólintgatták évszázados koronáikat. Közel 1500-ra rugott a vendégek száma, ami egyaránt szólott a fürdő és a vendéglős országhirü nevének. Az ózondus és balzsamos tavaszi levegő, a kiváló hatásu tükör és kádfürdők, az uszoda nem hiába csábitotta az embereket a Püspök-fürdőbe. Üdülés után a fehér asztalokhoz telepedett le a közönség, ahol a vendéglős kitünő borai és *Dankó* Boldizsár Kálmán m.-pécskai zenekarának talp alá való nótái mellett késő éjjelig ünnepelték a nagy napot, a Püspök-fürdő megnyiását.

x Néhai főtisztelendő **Makutz Ernő** hteol. könyvtárát mig a készlet tart *olcsón* kiárusitom. Benkő A könyvkeresk. Rákóci-ut 10

Tavaszi ujdonságaim

CIPŐ, KALAP

és uri divatcikkekben megérkeztek

REICHARD áruháza

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstmüves üzletét

folyó év május 1-én áthelyezi mig az épitkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Tudatom a n. é. közönséget, hogy a volt

Ifj. KOHN SÁMUEL-féle

üzletben meglevő árukat még csak

e hó végéig árusitom.

Tovább eladók is akár egészben, akár cikkszerinti partikban előnyösen vehetnek!

FLEGMAN.

x **Stern a villamos** a javitott de Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50 ért árusitja, nagyobb vételnél engedmény Elvállal szakmájához tartozó mindennemü villamos világitási, villamos jelző csengő, telefon és villámháritó munkákat a legolcsóbb áron Bémer-tér. Telefon 556. B

Tudósitás!

Tudatni kivánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállitásban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

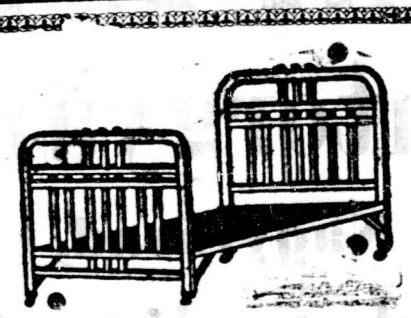
FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.

Mintákkal kivánatra háznál szolgálok.

Vas és rézbutor gyári raktárt

Szekrényágy 3 matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Szerda: Gésák, Sztojka Annuska fellépte (C bérlet 63.)

Csütörtök: Romeo és Julia, opera (A bérlet 63.)

Péntek: Eljen a király (C bérlet 64.)

Szombat: Eljen a király (A bérlet 64).

Romeo és Julia.

Nagyon szégyeljük magunkat. Szégyen erre az igazán pakfong kulturáju városra, hogy mikor Gounod legnagyobb operáját, amellyel tudtunkkal még egy vidéki szinház sem mert megpróbálkozni, igen jó előadásban szinre hozzák, a hetek és hónapok nehéz munkáját üres széksorok várják. Az összes vidéki városok, Debrecen, Kolozsvár, Arad, Temesvár stb. messze felülmulnak minket az igazi kultura és müvészet, főleg a zene terén. De hol vagyunk mi csak a harminc év előtti Nagyváradtól is, amikor minden héten legalább egyszer megkövetelte a publikum az opera előadást. Ma pedig az a néhány ember, aki meghozza azt az »áldozatot«, hogy egy operaelőadást végighallgat, jobb volna, ha ott sem volna. Mert ha a gyönyörü intermezzók alatt valaki a karzaton fecseg, azt lepisszeghetjük s gondolatban az illetőt néhány nem hizelgő jelzővel ruházhatjuk fel. De mikor a földszint s a páholyok közönsége viselkedik ugy, mintha a kávéházi malacbanda játszanék, akkor csak inditványozhatjuk, hogy a szinlapra nyomassa rá a direktor kivonatosan a »müveltség kiskátéját.«

Az előadás a legnagyobb figyelmet, érdeklődést és elismerést érdemelte volna meg. Romeo jóval nehezebb és sok részletében szebb operája. Gondoskodnak, mint a Faust. A nagy operaházak müsorán azért nem szerepel gyakrabban, mert a két cimszerep megszemélyesitőjére óriási terheket ró. Folyton szinpadon vannak és mindig a legmagasabb fekvésben s zeneileg is igen nehéz számokat énekelnek.

Károlyi Leona Julia szerepét énekelte és fáradhatatlan, erőteljes szép hangjával, müvészi énekével, valamint pompás megjelenésével s kifejező játékával nagy sikert ért el. Különösen tetszett az első felvonásbeli csodaszép és általánosan ismert valcer. *Mihályi* volt az előadás lelke. A rendezés is az ő érdeme, de mint énekes, legszebb sikereinek egyikét aratta. Számos remek áriáját, duettjeit a legnagyobb könnyedséggel énekelte s igazán ugy látszik, hogy minél nagyobb nehézségekkel kell megküzdenie, annál fényesebben oldja meg a feladatát. A két főszereplő mellett a többié alárendeltebb jelentőségü. *Hunyadi* Lőrinc barát szerepében oly szépen s annyi izléssel énekelt, hogy minket is meglepett, pedig mi mindig méltó elismerésel voltunk iránta. Lövey kellemesen énekelt s stilszerüen játszott. Bihari Böske még sohasem énekelt olyan jól, mint az apród szerepében. Asszonyi, Kassay, Tóthné szépen egészitették ki az együttest, az énekkar is jól oldotta meg nehéz feladatát.

Nagy dicséret illeti meg *Kovács* Miksa karmestert, aki a darabot nagy fáradsággal betanitotta és biztos kézzel s finom izléssel dirigálta. Vezetése alatt a zenekar is szép, pontos munkát végzett. Az igazgató urat pedig arra kérjük, ne csüggedjen s adjon elő tovább is operákat. Lesz még müvelt közönség Nagyváradon.

Dr K. J.

Sztojka Annuska fellépése. Egy bájos fiatal művészleány mutatkozik be ma este a nagyváradi közönségnek: Sztojka Annuska az Országos Zeneakadémia kiváló végzett növendéke. Szerződtetési célból lép föl a »Gésák« főszerepében, mely hosszu éveken keresztül a legdiadalmasabh sikerü koloraturaszerepek legjobbja volt. A szerepet jól választották meg s a vendégfellépés elé nemcsak a szinház igazgatója, hanem a nagyközönség is osztatlanul nagy reményeket füz, mert a Sztojka Annus kitünő müvészi hirneve a legszebb sikerekre jogosit. A Gésák többi szerepei is mind elsőrangu szereplők kezeiben vannak.

Öngyilkos tüzérkatona.

Egy mikepércsi legény tragédiája.

A katonaságtól való félelmében vetett véget életének tegnap délelőtt egy fiatal földes gazda, akinek a nagyváradi tüzérezrednél a harmadik esztendejét kellett volna leszolgálnia.

Az öngyilkos Nagy Gábor huszonötéves mikepércsi gazdálkodó. A fiatal embert ezelőtt két évvel sorozták be a nagyváradi tüzérezredhez. Két évet leszolgált a katonaságnál, tavaly télen azonban, miután megtörte a nehéz szolgálat és betegeskedni kezdett, szabadságot kért.

Az ezredparancsnokság szabadságolta is Nagy Gábort, aki ekkor anyjához, Nagy Józsefné mikepércsi lakoshoz tért vissza, ahol gazdálkodott, több izben betegeskedett is a fiatal ember, aki már azt remélte — a még hátralevő egy esztendőt már nem kell leszolgálnia.

Tegnap azután behivót kézbesitett neki a szolgabiróság a nagyváradi tüzérségtől, mely felszólitotta, hogy e hó 29-én, reggel vonuljon be a katonasághoz. A behivó nagyon elkeseritette a még betegeskedő fiatal embert s elkeseredve mondta édes anyjának:

— Hiába is hivnak be, mert ugy sem fogok az ezredhez bevonulni. Eleget szolgáltam én már ott. Elég volt abból két esztendő. Eppen elég volt. Elszoktam már a katonaságtól, mióta szabadságoltak.

Özvegy Nagy Józsefné vigasztalni próbálta a fiut, de ez szomoruan válaszolta:

— Nem akarom, hogy megint agyonkinozzanak. Kivált ebben a rettenetes melegben. Inkább meghalok, de nem rukkolok be. Majd meg fogom mutatni.

Nagy Józsefné nem hitte komolynak a fia tenyegetését és azt hitte, hogy a fia csak első elkeseredésében beszél igy. Reggel, amikor Nagyváradra kellett volna indulnia Nagy Gábornak, kérte az anyját, hogy hozzanak neki egy üveg pálinkát. Nagyné azt hitte, hogy a fiu bufelejtőül akar pálinkát inni s hozott is egy üveggel.

Nagy Gábor ivott is, majd azt mondta, hogy lefekszik még egy ideig a kamrába, menjenek csak dolgozni az anyja és a testvérei.

A fiu amikor anyja és testvérei magára hagyták, kötelet vett elő, egy hordóra állt és a kamara egyik gerendájára fölakasztotta magát.

Nagyné és egy szomszéd azonnal levágták a kötelet, orvost hivtak, mire azonban ez megérkezett, Nagy Gábor már halott volt. Az esetet bejelentették a nagyváradi tüzérségnek és a debreceni királyi ügyészségnek is.

Nagy Gábor ama szavaiból, hogy nem akarja magát agyonkinoztatni, azonban azt kell következtetni, hogy a katonaságnál roszszul bántak vele és igy a katonaság e tárgyban vizsgálatot rendelt el.

Igazságszolgáltatás.

A püspökség harmadfélmilliós pere

A nagyváradi latin szertartásu püspökségnek egy igen érdekes és nagyjelentőségü perében itélt a napokban a Kuria. 1891-ben még b. e. dr *Schlauch* Lőrinc bibornok haszonbérbe adta a vaskóhi vas- és márványbányákat s a haszonbérleti szerződés átruházás folytán *Ráth* Gusztáv bányavállalkozót tette a bányák bérlőjévé. Ráth megkisérelte a bányászatot, de sokkal kevesebb befektetéssel, mint amennyit az ottani viszonyok igényeltek, ennek következtében a vállalkozás elnyelte a befektetett kevés pénzt, anélkül, hogy megfelelő hasznot hozott volna.

Mikor Ráth Gusztáv a vállalkozásba belebukott, a bányákat ismét más vette át. Ráth nemsokára meg is halt. Ekkor özvegye, született Della Donna Mária pert inditott a püspökség ellen, azt vitatva, hogy férje nem a pénztelenség miatt bukott bele a vállalkozásba, hanem a miatt, mert állitólag nehány bányát nem adtak át a tesmészetben. Csekély 2.416,500 koronát követelt a püspökségtől, azt adván elő, hogy ennyi és sem több, sem kevesebb lett volna a haszna a férjének a vállalkozásból.

A perben a püspökséget előbb *Kováts* Béla volt főügyész, majd az ő közbejött betegeskedése és halála folytán dr *Krüger* Aladár képviselte. A nagyjelentőségü és igen érdekes perben most jött meg a kuriai itélet, mely Ráthnét minden kereshetőségi jogával végleg és jogerősen elutasitja. A kuriai itélet, elfogadva a püspökségi jogvédelem álláspontját, megállapitja, hogy »valamely területen található kőzeteknek bányászatilag kizárólagos kiaknázási joga iránt létrejött haszonbéri szerződés önmagában véve szerencseszerződés jogtermészettel bir; az ilyen szerencsesserződésnél tehát, külön kikötés nélkül a haszonbérbe adót az illető faju kőzetek létezése iránt általában véve, ugy szintén erre vonatkozóan a hely és idő tekintetében szavatosság nem terheli.« A kuriai itéletet, mely az egész jogászvilágban érdeklődést keltett, a Magánjogi Döntvénytár legutóbbi füzete is egész terjedelmében közli.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA
butorgyára
Nagyvárad,
Rákóczi-út 14.
szám alatt
(„APOLLÓ" mellett).

FOGAK.
Ép gyökerek bennhagyásával müvészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**
Fogműtermében
Özv. Dr. Deákné
Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
Fekete Sassal szemben

Előljáróság Hájó.

XXVI—1— 1911. ki.

Hirdetmény.

Alispán ur 5715—1911. számu rendelete folytán Hájó község határán, — a kivételes területen kivül — gyakorolható vadászati jog folyó évi junius hó 14-én délelőtt 11 órakor, a képviselőtestület 3—1911. kgy. sz. határozatával jóváhagyott árverési feltételek mellett — Hájó községházánál nyilvános árverésen folyó évi augusztus hó 1-től kezdődő 6 egymásután következő évekre bérbe fog adatni; mely árverésre bérelni szándékozók ezennel meghivatnak.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a váradszentmártoni körjegyzői irodában megtekinthetők.

Kelt Hájó, 1911. május hó 27-én.

357 **Előljáróság.**

TÁVIRATOK.

A hunyadmegyei vizsgálat.

Budapest, május 30.

(Saj. tud.) Hunyadvármegye törvényhatósága tegnap tartotta meg tavaszi közgyülését, amikor fogialkoztak az alispán felfüggesztési ügyével is. A közgyülésen az állandó választmány azt javasolta, hogy a felfüggesztés továbbra is tartassék fenn. Az állandó választmány javaslatát több felszólalás után elfogadták.

Villámcsapás a Házban.

Budapest, május 30.

(Saj tud.) Tegnap délelőtt az országgyülés tertama alatt a villám lecsapott a képviselőházra. A villám akkor csapott le, amikor Farkas Pál beszélt. A villám semmiféle kárt nem tett.

Molnár Ferenc öngyilkossága.

Budapest, május 30.

(Saját tudósitónktól.) Tegnap délután az a hir volt elterjedve, hogy Molnár Ferens ismét öngyilkossági kisérletet követett el. Erre a feltevésre az szolgált okul, hogy Molnárt szorgos keresés dacára sem találták fel. Később kiderült, hogy Molnár anélkül, hogy valakitől elbucsuzott volna, Párisba utazott.

KÖZGAZDASÁG.

A feketetói vásárnapok. A kereskedelemügyi magyar kir. miniszter megengedte, hogy *Feketető* községben az országos kirakodó- és állatvásárok ezentul állandóan a január 25 ike előtii hét, továbbá április 5, julius 15 és október 16. napjait követő szerdai napokon tartassanak meg.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése
Budapesten

Lanyha kezdet után z zárlatnál megszilárdult kissé az irányzát.

Határidők záralata:

Októberi buza — — — —	11·16
Októberi rozs — — — —	9.21
Októberi zab — — — —	7.75
Juliusi tengeri — — — —	6·62
Augusztusi tengeri — — —	6·73
Augusztusi repce — — —	14·35

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény — —	815·50
Osztrák hitelrészvény — —	641.50
Jelzálogbank — — — —	483·—
Leszámitoló és pénzváltó —	560·—
Osztrák államvasut részvény —	739·—
Közuti vasut — — — —	754 50
Rimamurányi vasmü — —	682·—
Városi vasut — — — —	389·—
Beocsini cement — — —	—.—
Magyar bank és keresk. r. t. —	740 50
Salgótarjáni kőszén — —	659·—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi takarékpénztár részvénytársaság Nagyváradon.

Felhivás elővételi jog gyakorlására

A »Biharmegyei kereskedelmi ipar és termény-hitelbank« és a »Központi takarékpénztár rt.« egyesülése alkalmából a Biharmegyei bank részvényeseinek az igazgatóság azt az előnyt biztositotta, hogy az Egyesült intézet ujonnan kibocsátandó 8000 drb részvényéből **1000 darabra az elővételi jog csak a Biharmegyei bank részvényeseinek tartatott fenn,** mig a fenmaradt 7000 drb. uj kibocsátásu részvényre az elővételi jog az Egyesült intézet összes részvényeseit illeti meg a külön felhivásban részletezett módozatok szerint.

A fenti 1000 drb. részvényre a Biharmegyei bank részvényesei az elővételi jogot **folyó hó végeig** gyakorolhatják olykép, hogy minden 3 darab Biharmegyei bank részvény után 1 drb uj kibocsátásu Egyesült intézetbeli részvényt vehetnek át K 470 árban, melyből K 70, — az elővételi jog gyakorlása alkalmából, a további K 400 ez év december 15-ig befizetendő.

Önként értetődik, hogy ezen külön kedvezmény nem érinti a Biharmegyei bank részvényeseit, ezen felül megillető azt a jogát, hogy a külön felhivásban részletezett módozatok szerint minden 3 darab Biharmegyei bank régi részvény után 2 drb. Egyesült intézetbeli uj kibocsátásu részvényt ugyancsak K 470 árban jegyezhessenek ugy, hogy **végeredményben minden 3 drb Biharmegyei bank részvény után 3 drb uj kibocsátásu Egyesült Biharmegyei Bank és Központi takarékpénztár részvényre gyakorolható az elővételi jog.**

Nagyvárad, 1911. május hó 5-én.

328 **Az igazgatóság.**

AZ IGAZ,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI" vendéglőjében.

Kitünő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes müsoru —

mozgófénykép előadás.

— Belépti dij nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. — Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a „NEMZETI" szálloda, vendéglő és kávéház bérlője.

Telefon: **263** szám.

Hirdetések felvétetnek e lap kiadóhivatalában

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrényi-ház.
Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5_0|^0-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyujt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemü bankszerü beszedésekkel (incassó) olcsó dij mellett.

Előleget nyujt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra. 161

Nagyvárad város
VILLAMOS MÜVE
Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javitott **dr. Just-féle**
Wolfram lámpát
melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakaritást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa *darabja 3.60 kor.* 100 gyertyásé *5 kor. 50 fill.*

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
tehát 5 százalék kartell áron alul.
Mindennemü *izzólámpa különlegességek*, fényképészlámpák ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,
ívlámpák
állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épitett nagy
csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.
Ugyanott állandóan raktáron tartunk
villamos motorokat
½ lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világitás

Elvállaljuk
és erőátviteli berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. **Főszerelő telefonja 55. sz.**

81 **Egész éjjel ügyeletes szolgálat.**

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10·—	12·50	14·50	17·—

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3·60	4·80	5·60

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.

Modern konyhaberendezések zománczos és Aluminium edényekből.

Telefon 390. **TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.**

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása

:-: **utólérhetetlen.** :-:

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi takarékpénztár részvénytársaság Nagyvárad.

Felhivás elővételi jog gyakorlásra.

Folyó év május hó 4-én megtartott közgyülésen hozott határozattal a Biharmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank és a Központi takarékpénztár rt. »Egyesült Biharmegyei kereskedelmi bank és Központi takarékpénztár rt« cég alatt fuzionált; ugyanezen közgyülés 8000 drb 400 korona n. é uj részvény kibocsátásával intézetünk alaptőkéjének 5.600,000 koronáról

Nyolc millió nyolcszázezer koronára leendő felemelését

határozta el.

Ezen 8000 drb uj részvényből 1000 drb a Biharmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank részvényesei részére 470 korona árban fix átengedtetett, mig a többi 7000 drb részvény átvételére az Egyesült Biharmegyei kereskedelmi bank és Központi takarékpénztár r. t. részvényeseinek biztosittatott az elővételi jog, minden 2 drb Egyesült Biharmegyei kereskedelmi bank és Központi takarékpénztár r. t. részvény után egy drb uj részvényre a közgyülés által megállapitott 470 korona árban.

Ezen közgyülési határozat folytán felhivjuk t. részvényeseinket, hogy az uj részvényekre **elővételi jogukat bezárólag folyó év május hó 31-ig gyakorolják.** Minthogy pedig a Biharmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank és a Központi takarékpénztár r. t. részvényeinek kicserélése csak később fog megtörténni, igy az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett a régi Biharmegyei kereskedelmi, ipar és terményhitelbank, illetve a régi Központi takarékpénztár r. t. részvényei mutatandók be. Igy minden 3 drb bankrészvény után (4 Egyesültnek felelvén meg) 2 drb uj részvényre és 2 drb Központi takarékpénztár részvény után egy uj részvenyre van elővételi jog fentartva.

Az elővételi jog gyakorlása intézetünk Bémer-téri, avagy Nagyteleki-utcai pénztáránál teljesithető. Az elővételi jog folyó hó 31-én megszünik.

A befizetések 1911. december 15-ig tetszés szerinti részletekben teljesithetők, azonban az elővételi jog gyakorlásakor részvényenként 70 korona fizetendő.

Az uj részvények 1912. évtől kezdve részesülnek az üzleti haszonban, mig a folyó évre a befizetések után 5 százalék kamatot téritünk meg.

A közgyülés által meghatározott 470 korona vételárból 400 korona az alaptőkét illeti, mig a 70 koronából a költségek levonatnak és a maradvány a rendes tartalékalaphoz csatoltatik.

A 470 korona vételárban benfoglaltatik a kiállitási dij és bélyegilleték is.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által megállapitandó időben az eredeti részvények ki fognak szolgáltatni.

Az uj részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetésére vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1911. május hó 5-én.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Tkptr R.-t igazgatósága.

327

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház. **Figyeljen az árakra.**

1 üveg Odöl	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomitó	38 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 » száj szagtalanitó	50 »	1 » Diana crém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé bajuszkefe	20 »
3 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin »	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisehb	10 »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera violette brillantin	80 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumicső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »	Egynegyed Ko Brunz watta	35 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomitó			
		1 üvegtégely tejcrém	20 »		

305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.